

SPECTACOLE

Ileana BERLOGEA

Ioana-Dana!

După ce memoria oamenilor a uitat-o pe *Fecioara din Orléans*, exploziv, cu poezie avântată, ea a fost redată lumii prin intermediul scenei de Schiller. I-a urmat la, începutul veacului XX, paradoxalul George Bernard Shaw cu *Sfânta Ioana* și, după al doilea război mondial, Jean Anouilh cu propunerea din *Ciocârlia* de a nu-i păstra imaginea finală, arzând pe rug, ci în plină glorie, alături de regele încoronat de ea la Reims. Și acum Mihai Măniuțiu ne trezește atenția cu o nouă variantă, inspirată chiar din actele originale ale procesului ei. Nu cuvinte inventate, nu întâmplări imaginate, ci realitatea așa cum a fost ea, crudă, aspră – cu închisoarea, condamnarea și arderea *Ioanei* pe rug.

Văzând afișul, chiar citind programul m-am așteptat la o reconstituire, eventual o formă personală de „teatru-documentar”, dar nu

SMART și Teatrul Național din București – *Ioana d'Arc. Pagini de dosar*. Scenariu de Mihai Măniuțiu după actele originale ale procesului Ioanei d'Arc. Regia: Mihai Măniuțiu. Coregrafia: Sylvain Ground. Costume: Janine. Scenografia: Iuliana Vislan. Cu: Oana Pellea, Sylvain Ground, Vlad Ivanov, Marius Gâlea, Gabriel Spahiu. Data premierei: 9 decembrie 1999.

este deloc așa! În Sala Atelier a Naționalului bucureștean, în fața amfiteatrului se deschide un spațiu gol, mărginit în fundal de un circular (scenografia: Iuliana Vislan; costume: Janine; și cu un bogat și rafinat joc de lumini), se formează rapid cele mai ciudate și surprinzătoare locuri de joc: catedrala, sala de judecată, în timp ce spoturi puternice o urmăresc pe *Ioana*, dar și pe *Îngerul negru* sau cu cămașa albă, interpretat cu mișcări rapide, energice, învăluitoare, protectoare de către dansatorul și coregraful francez Sylvain Ground. În locul unei reconstituiri ni se propune un original și incitant spectacol de teatru-dans. În această ecuație intră în primul rând, convingător și emoționant, Oana Pellea, cu o mare forță de dedublare. Ea este o actriță ce o interpretează pe *Ioana d'Arc*, în prima ipostază, comentându-i

sau comunicându-ne starea de derută și disperare a unei epoci fără libertate, nu numai a veacului al XV-lea în Franța, ci și a noastră, poate mai mult a noastră decât cea din trecut. Că *Ioana* este plină de credință în „vocile” ei, în misiunea ei, cu încăpățânată rezistență în fața judecătorilor, demonilor, vrăjitoarelor, împotriva tuturor celor ce o acuză și o torturează.

Dialogurile de la interogatorii sau de la tribunalul fără milă ce o pot duce la moarte sunt auzite de noi și de ea, rostite de sus, parcă venind din înălțimi, din cer sau de la un amvon inaccesibil, așezat în spatele nostru sau spuse chiar de *Ioana*, mai exact de Oana-actrița, devenită peste o clipă eroina *cea puternică*.

Judecătorii-demoni, *îngeri*-prieteni sau dușmani, îmbrăcați în roșu, invocând Infernul; în alb, precum *îngerii*, o înconjoară pe

Ioana, chinuind-o, așezând peste ea mantia cu lanțuri și zgomot de cătușe, repezindu-se asupra-i sau apropiindu-se cu aer protector, cu expresive mișcări de balerini, sunt realizați de Marius Gâlea și Gabriel Spahiu, atât de exact, încât nu-ți dai seama că sunt actori și nu dansatori. Coregrafia aceluiași Sylvain Ground, dublat ca interpret de Vlad Ivanov, este la fel de încărcată de tensiune precum este întreg spectacolul cu luminile lui în continuă transformare și sunetele obsedante, acompaniind mișcărilor energice, intempestive sau dansurile chinuite ale *Ioanei*.

Finalul (arderea pe rug) este realizat cu un impact copleșitor, Oana–*Ioana* începe să se înfășoare într-o imensă pânză, un fel de giulgiu, acțiune terminată de către *Înger*, mai atent ca oricând la *Ioana*, după care se aprinde un foc înaintea ei. O mumie albă, nemișcată înaintea unor flăcări, în timp ce se aude un cutremurător dangăt de clopot. Concentrat, scurt, cu puțin peste un ceas, spectacolul – dens, puternic, actual, tulburător – este pus sub semnul unei alese noblețe, cu incifrări ce nu-i îngăduie spectatorului obișnuit decodificări ușoare.

Chiar dacă, în timpul procesului, *Ioana* își spune numele, locul nașterii și cum îi cheamă pe părinții ei, nu este suficient pentru a ști cine este această sfântă și ce înseamnă ea pentru omenire, dacă nu ai informații prealabile. Spectacolul este elitist, dar de bună calitate, un spectacol de teatru-dans frumos și aspru, ca un avertisment sau un *memento* al suferințelor din lume și al marilor sacrificii.